

MICHAEL LAVER, *Invitation to Politics*. Martin Robertson, Oxford 1983, 266 s.

Michael Laver on erittäin tuottelias poliittikan tutkija. Kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana hän on julkaissut kirjan vuodessa. Useimmat niistä on tarkoitettu joko oppikirjoiksi itsenäiseen opiskeluun tai kurssien oheislukemistoiksi. Yhteisenä piirteenä Laverin kirjoille on tinkimättömän analyttinen ote, joka yhdistyy paikoin kutkuttavan hauskaan ilmaisuutyyliin. Yhdistelmä on ainutlaatuinen aikamme poliittikan tutkimuskirjallisuudessa.

Tämä yhdistelmä näyttäytyy myös Laverin viimeisimmässä teoksessa »Invitation to Politics». Kirja on tarkoitettu alkeisoppikirjaksi ja siksi se erinomaisesti sopii. Teksti ei vaadi politologisia esitietoja. Käsitteilyavaltaan se eroaa melkoisesti totutuista alkeisteoksista. Se ei lähde siitä, että aloittelevan opiskelijan tulisi ensiksi oppia tuntemaan poliittisten järjestelmien deskriptiiviset yksityiskohdat, vaan pyrkii olemaan *teoreettinen johdatus politiikkaan*. Ajatus teoreettisen kehikon asettamisesta empiirisen faktatiedon edelle on mielenkiintoinen ja varmaankin kannatettava pedagogisessa katsannossa. Tällöin on tietysti edellytettävä, että se faktamateriaali, jota väistämättä tarvitaan, on yleisesti lukijain tiedossa. Laverin kirjan tapauksessa tämä edellytys ei aiheuta ongelmia, koska tarkasteltavat instituutiot, hallitukset, ovat kaikille tuttuja.

Laverin keskeinen huomion kohde on hallitus. »Invitation to Politics» problematisoi asioita, jotka yleensä otetaan annettuina. Niinpä kirjassa keskustellaan kysymyksistä, mihin hallituksia ylipäänsä tarvitaan, milloin niitä ei tarvita, keitä hallitukset hallitsevat, miten hallitukset tekevät päätöksensä jne. Viime vuosikymmenien keskustelu julkisten hyödykkeiden tuotannosta Mancur Olsonin »The Logic of Collective Action»-teoksen pohjalta on epäilemättä ollut pontimena moniin Laverin käsittelemiin kysymyksiin. Laverin kirja tavallaan vie Olsonin teoreettiset perusedat uudelle alueelle: poliittiseen toimintaan ja sen institutionaalsiin puitteisiin. Toinen lähtökohhta teoksessa on ajankohtainen anarkismikeskustelu, jota eritoten Englan-

nissa on vilkkaasti käyty viime vuosina. Silti lukijan ei edellytetä tuntevan sen paremmin Olsonin teoriaa kuin modernin anarkismin argumenttejakaan.

Kirjan käyttämä aineisto ei konkreettisten esimerkkien osalta ole kaikilta osin suomalaiselle lukijalle tuttua. Euroopan yhteisön, Englannin ja Yhdysvaltain poliittisten järjestelmien ongelmat ovat ehkä meiltä katsoen sen verran etäisiä, ettei niitä voida olettaa tunnetuiksi. Vaikeaselkoisten esimerkkien merkitys Laverin teoksessa on kuitenkin niin vähäinen, etten uskoisi niiden vaikeuttavan sanoman perille menoa. Paikka paikoin tekstin sinänsä riemastuttava huumori pukeutuu kielellisesti melko vaativaan asuun. Tältäkin osin lukijalle mahdollisesti koitua menetyksen on kuitenkin lähinnä viihdearvoihin liittyvää, joten se ei muodostu esteeksi teoksen oppikirjakäytölle.

Laverin uusin teos täyttää merkittävän aukon politologian alkeisoppikirjallisuudessa. Teoreettiset johdatukset *politiikkaan toimintana* ovat tähän mennessä lähes täysin puuttuneet. Toki Laverin kirja käsittelee myös politiikan tutkimusta, mutta sen pääpaino on selvästi poliittisessa toiminnassa ja sen teoreettisessa perustassa. Moni lukija varmasti kokee Laverin politiikan määrittelyn epätavallisen laajaksi. Yhteistyön ja konfliktin piirteitä toki useimmat näkevät liittyvän poliittiseen toimintaan, mutta kaikkien konfliktia ja yhteistyötä sisältävien tilanteiden lukeminen politiikaksi voi tuntua liian laajalta määritelmältä. Silti määritelmä on mielenkiintoinen ja joka tapauksessa sellainen, johon kannattaa vertailla lukijan omaa intuitiivista käsitystä politiikasta.

Ottamalla politiikan toimintana teoreettiseksi lähtökohdakseen Laver asettuu selvästi siihen politologian traditioon, jonka alkujuuret ovat antiikin Kreikassa ja Roomassa ja ehkä vielä selvemmin renessanssin humanismissa. Erotuksena näihin edeltäjiinsä nähden Laver ei puhu yksilöjen edun sivuuttamisen tarpeellisuudesta yhteisen edun nimissä, vaan problematisoi juuri näiden etutyypin suhdetta. Tässä kohdin kytkentä myös Hobbesin ajatteluun on ilmeinen.

Kaiken kaikkiaan Laverin teos on ansio-
kas ei-tekkinen johdatus poliittisen toimin-
nan teoreettiseen hahmottamiseen. Täyden-
nettynä perinteellisemmällä faktatiedolla ja
oppihistorialla saadaan sen tarjoamaan ke-
hykseen kootuksi kokonaisuus, joka tar-
joaa jäsennetyn, monipuolisen ja nähdäk-
seni inspiroivankin lähtökohdan valtio-opin
opiskeluun.

H a n n u N u r m i